

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره: «لایحه الحاق یک ماده به قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی»

مقدمه

نیروهای مسلح امروزه نقش مهم و تعیین‌کننده‌ای در امنیت ملی و توسعه پایدار کشورها ایفا می‌کنند و در آموزه‌های اسلامی نیروهای مسلح زینت زمامداران و دژهای مستحکم مردم و شهروندان می‌باشند. امروزه به دلیل گسترش و توسعه فناوری‌های نوین و پیچیده شدن مأموریت‌های نیروهای مسلح تفاوت‌ها و تمایزات شایان توجهی در میان آنها وجود دارد برای مثال پلیس و نیروهای نظامی دارای تفاوت‌های اساسی در مأموریت‌های خود با همدیگر می‌باشند تا جایی که پلیس امروزه سازمانی مدیریتی و حلقه واسط دولت و شهروندان و جامعه مدنی قلمداد می‌شود. با توجه به تفاوت مأموریت‌ها و پیچیدگی وظایف قوانین و مقررات استخدامی سازمان‌ها و نیروهای مسلح به طور منطقی از تفاوت‌ها و تمایزات منطقی باید برخوردار باشد. در جمهوری اسلامی به دلیل پیروزی انقلاب اسلامی و وقوع جنگ تحمیلی فرصت بایسته‌ای برای بازنگری عمیق، دقیق، منطقی و علمی بر قوانین نیروهای مسلح فراهم گردید و شرایط کنونی فرصتی درخشان برای بررسی‌های عمیقی تخصصی در وجوه تمایز و همچنین وجوه اشتراک قوانین استخدامی نیروهای مسلح است تا در پرتو آن قوانین از صلابت و اتقان بیشتری برخوردار گردد.

الف) سابقه و مسئله

قوانین مصوب نیروهای مسلح (ارتش، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و نیروی انتظامی) به دلایل گوناگون و متعدد منطقی از جمله مأموریت‌های متفاوت، تخصص‌های گوناگون و همچنین معیارهایی مانند نظامی بودن (ارتش و سپاه) و مدیریتی و اجتماعی تلقی شدن (پلیس و نیروی انتظامی علی‌رغم اینکه نیروی انتظامی در کلان موضوع جزء نیروهای مسلح تلقی می‌شود) دارای تفاوت‌هایی با همدیگر هستند.

یکی از تفاوت‌های قانونی که در بسیاری موارد منطقی است در نظر گرفتن برخی امتیازات برای یک سازمان خاص است و البته بعضاً نیز امتیازاتی مشهود است که به نوعی تبعیض ممکن است تلقی گردد. وجود برخی شکاف‌ها و تمایزات بعضاً تبعیض‌آمیز در قوانین نیروهای مسلح زمینه‌ساز این موضوع شده است که کارکنان نیروهای مسلح قوانین همدیگر را مورد امعان نظر و مقایسه قرار داده و بر محور تبعیض‌های احتمالی موجود لویحی ترمیمی برای برخورداری از مزایای پیش‌بینی شده در قانون یکی از سازمان‌ها که در قانون مصوب آنان وجود ندارد تهیه و به مجلس شورای اسلامی تقدیم نمایند تا به زعم خویش از آن امتیازات نیز برخوردار گردند.

یکی از مصادیق مسائل فوق‌الذکر تبصره «۳» ماده (۱) قانون حقوق و مزایای مستمر پس‌انداز ثابت، حق بیمه و بیمه درمانی مشمولان قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۶۸ است که به موجب آن مقامات ارتش و وزارت دفاع می‌توانند در نیرو یا سازمان مربوط به خود به متخصصان زبده و شایسته همه‌ساله به نسبت یک در صد از آمار کارکنان جمعی خود که حداقل ۲۵ سال تمام سابقه خدمتی داشته باشند برای یک‌بار و به میزان حداکثر یک ارتقای حقوقی تشویقی اعطا کنند و ارتقای مزبور فقط در محاسبه حقوق در طول خدمت مؤثر بوده و پس از پایان خدمت و نیل به بازنشستگی فرد حذف می‌شود.

ب) ضرورت‌ها و دلایل توجیهی ارائه لایحه ترمیمی

با عنایت به این قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مصوب ۱۳۷۰ فاقد امتیازات مندرج در قانون ارتش جمهوری اسلامی در موضوع فوق‌الذکر است. ماده واحده‌ها توسط وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح پیشنهاد و در جلسه مورخ ۱۳۸۴/۹/۲ به تصویب هیئت وزیران رسید و برای طی تشریفات قانونی در مورخ ۱۳۸۴/۹/۲۱ توسط معاون اول قوه ریاست جمهوری به مجلس شورای اسلامی تقدیم شده است. متن لایحه پیشنهادی به شرح زیر است:

ماده واحده - متن زیر به‌عنوان ماده (۱۷۰) مکرر به قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مصوب ۱۳۷۰ اضافه می‌شود:

ماده (۱۷۰) مکرر - مقامات مندرج در ماده (۸۷) می‌توانند در نیرو یا سازمان مربوط همه‌ساله به نسبت یک درصد (۱٪) آمار کارکنان جمعی که حداقل بیست‌وپنج سال تمام سابقه خدمت داشته باشند، به متخصصان زبده و شایسته آنان برای یکبار به‌میزان حداکثر یک ارتقای حقوقی تشویقی اعطا نمایند. ارتقای مزبور صرفاً در محاسبه حقوق طول خدمت مؤثر بوده و پس از خاتمه خدمت حذف می‌گردد. دستورالعمل اجرایی این ماده توسط ستاد مشترک سپاه با هماهنگی ستاد کل نیروهای مسلح و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تهیه و به تصویب فرماندهی کل نیروهای مسلح خواهد رسید.

ج) نقد و بررسی

۱. ملحوظ نظر قرار نگرفتن برخی از معیارهای علمی و منطقی در تدوین قوانین نیروهای مسلح به‌دلیل تفاوت‌های موجود در مأموریت‌های سازمانی و شرح وظایف آنان (مانند ارتش و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در مقایسه با پلیس و نیروی انتظامی که عمدتاً صبغه مدیریتی و غیرنظامی و اجتماعی دارد) و همچنین وجود برخی تفاوت‌ها و تمایزات تبعیض‌آمیز مانند بهره‌گیری نیروهای انسانی زبده ارتش جمهوری اسلامی ایران از امتیاز ارتقای حقوقی و عدم وجود مستندات قانونی در همان زمینه برای نیروهای انسانی زبده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی زمینه‌ساز پیدایش مسائل، شبهات و بعضاً سوء تفاهماتی در میان نیروهای مسلح می‌شود که از طریق تقدیم لوایح ترمیمی تلاش می‌شود امتیازات شمولیت پیدا کرده و سایر نیروهای مسلح نیز از آن بهره‌مند شوند که این سازوکار دارای تبعات و پیامدهای منفی در حوزه قانون‌گذاری نیروهای مسلح است.

۲. ارتقای حقوقی تشویقی در قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران محدود است و به‌موجب ماده (۶) قانون حقوق و مزایای ارتش، نیروهای انسانی که پس از تصویب قانون ارتش به درجات یا رتبه‌های تشویقی یا موقت یا ارتقای حقوقی نایل شده یا می‌شوند حداکثر تعداد ارتقا از هفت ارتقا تجاوز نخواهد کرد. درحالی‌که در قانون سپاه پاسداران انقلاب اسلامی این محدودیت وجود ندارد.

د) پیشنهاد

علی‌رغم سپری شدن حدود ۳۰ سال از تأسیس نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران هنوز قوانین و مقررات استخدامی نیروهای مسلح از انسجام منطقی در ابعاد مشترک و وجوه افتراق آن برخوردار نیست و وجود تمایزات بعضاً تبعیض‌آمیز یا حتی مغفول ماندن برخی از امتیازات تخصصی به بعضی از سازمان‌های نیروهای مسلح زمینه پیدایش ابهامات و نارضایتی فراهم می‌شود. بنابراین بازنگری قوانین نیروهای مسلح با رویکردهای منطقی، علمی و تخصصی در ابعاد مختلف ضروری به‌نظر می‌رسد تا در پرتو آن وجوه مشترک و وجوه افتراقی در ابعاد تخصصی مأموریتی معین شده و متناسب با آن امتیازات برای کارکنان ملحوظ نظر قانون‌گذار قرار گیرد و در همین رابطه پیشنهاد می‌شود کمیسیونی در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح برای مطالعه و کارشناسی تطبیقی قوانین نیروهای مسلح تشکیل شده و برای ایجاد انسجام لازم و همچنین برقراری امتیازات ویژه متناسب با تخصص‌ها و مأموریت‌های گوناگون نیروهای مسلح در قالب ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و نیروی انتظامی اقدام کنند.